

AZ EGÉSZ GAZDASÁGOT SÚJTOTTA A MŰTRÁGYAKARTELL

JAKAB ISTVÁN | A műtrágyakartell miatt megbírságolt Bige László árpolitikája közvetve az összes magyar embert és a teljes nemzetgazdaságot hátrányosan érintette – hangsúlyozta az Országgyűlés alelnöke, a Magyar Gazdakörök és Gazdaszövetkezetek Szövetségének (Magosz) elnöke a Figyelőnek adott interjújában. A politikus-agrárszakember a fiatal gazdák helyzetéről és a mezőgazdaság előtt álló időjárási kihívásokról is beszélt lapunknak.

Az elmúlt hetekben az agrárminiszter, a Nemzeti Agrárgazdasági Kamara és a Magosz közösen lépett fel a Bige László tulajdonolta Nitrogénművek Zrt.-t is érintő, rekordösszegű versenyhatósági bírsággal sújtott műtrágyakartell ügyében. Becslése szerint mekkora kár érthette a magyar gazdákat?

– Először is tegyük világossá: a vállalkozó becsapta, megfenyegette és megszarolta a hazai gazdálkodókat, akikből egyébként él. Ennél inkorrektebb magatartás nincs. Mit várhatunk egy ilyen embertől? Azok a gazdák, akiknél Bige tárolta a műtrágyát, arról számol-

tak be nekem, hogy az üzletember egyszer csak közölte velük: vagy most rögtön fizetnek érte tonnánként kétszázezer forintot, vagy azonnal elszállíttatja tőlük. S bizony nem egy olyan földműves volt, akitől el is vitette a műtrágyát, pedig vagy fél éven keresztül tárolta neki. A kár mértékét illetően csak abból tudunk kiindulni, amit a Gazdasági Versenyhivatal kartellvizsgálatából ismerünk. A nagyon durva mértékű árfelhajtás miatt összességében 36–40 milliárd forintnyi kár érthette a gazdákat, de ebbe még nincs beleszámítva ez az esztendő. Sőt, még azt sem tudjuk pontosan, hogy a brutális áremelést megelőzően mekkora készletet halmozott fel a nagyvállalkozó a még olcsó földgázzal előállított műtrágyából. A gázról pedig csak annyit: Bige éppen abban az időszakban emelte a terméke árát, amikor az energiahordozó ellenértéke csökkent.

– Bige László cége ugyanakkor december elején nagyszabású akciót, műtrágyavásárlási Black Fridayt hirdetett.

– Igen, de egy tonnát akkor is 217 ezer forinton kínált, ráadásul azonnali vagy legfeljebb egyhetes fizetési határidőt szabott meg. A szállítmányozást pedig úgy vállalta, hogy arra jövő márciusig valamikor sor kerül, de az időpontot ő határozza meg. Mindezek alapján azt tudom mondani, hogy van és lesz is feladatunk ezen a téren.

– Mire gondol, milyen lehetőségei vannak a kormánynak, illetve az agrár-érdekképviseleteknek ebben az ügyben?

– Az első lépés annak a megakadályozása volt, hogy Bige kivigye a műtrágyát az országból. Azt ő is megértette, hogy erre van eszköze a kormánynak. Inentől kezdve pedig nyilvánvaló lesz, hogy mindenki nagytőke alatt figyeli a tevékenységét. Második lépésként azt várjuk el tőle, hogy ha már annak idején sikerült neki jókor jó helyen lenni és megszerezni a pétfürdői nitrogénműveket, majd egyeduralkodóvá válni a piacon, akkor szíveskedjen partnerként viselkedni. Vannak ugyanis olyan időszakok – mint a mostani –, amikor nem az extraprofitszerzésre kellene törekedni, hanem az élni és élni hagyni elv alkalmazására. Egyelőre azonban úgy tűnik, ő nem igazán akarja élni hagyni a magyar gazdákat. Egyébként pedig közép-

és hosszú távon amúgy is olyan technológiákat kell kialakítani, amelyek segítenek a nitrogénalapú műtrágya pótlásában. Ilyen lehet például különféle talajbaktériumoknak, talajjavító anyagoknak és a feldolgozott szerves trágyának az alkalmazása, továbbá vízgazdálkodási feladatok megvalósítása. Ezek hozzájárulhatnak ahhoz, hogy a gazdák kevesebb műtrágyát használva is elérhessék az eddigi hozamot. Megjegyezném, hogy az európai uniós trendek ugyancsak ebbe az irányba mutatnak, hiszen az Európai Bizottság tervei szerint 2030-ig húsz százalékkal kell csökkenteni a műtrágya felhasználását.

– A Nitrogénművek Zrt. az ügyben kiadott közleményében azt kommunikálta, hogy a cég a nyugati árakhoz képest olcsóbban adja a műtrágyát. Erre mit mond?

– Ez egyszerűen nem igaz, mert például a német ellenérték – de a lengyel kiemelkedően – a magyar alatt van. Bige úr árpolitikája nemcsak a gazdákat sújtja, hanem áttételesen az összes magyart, az egész nemzetgazdaságot. A nitrogénműtrágya ugyanis a növények üzemanyaga, így ha nem mindenki használja ezt az anyagot vagy takarékoskodnak vele a földművelők, akkor csökkennek a terméshozamok, ezáltal alapanyaghiány áll elő, ez pedig árfelhajtó hatású az élelmiszerpiacon.

– Egy kicsit békésebb vizekre evezve: az Országgyűlés december közepén elfogadta a gazdaságátadásról szóló törvényt, amely az agrárium egyik legégetőbb problémája, a generációváltás megoldását igyekszik elősegíteni. Mit vár az új jogi formától?

– Ki kell mondani, hogy a magyar gazdatiszadalom kezd elöregedni. Ráadásul a XXI. századi élelmiszeranyag-termelés egy teljesen újfajta tudást és gondolkodást igényel, amihez felkészült, a korszerű technológiai, informatikai megoldásokat ismerő agrár szakemberek kellene. Tehát az a meggyőződésem, hogy az idősebb nemzedék tapasztalata mellett nagyon nagy szükség van a fiatal generáció újszerű látásmódjára. Utóbbi híján a hazai agrár- és élelmiszer-gazdaság nem lehet versenyképes. Azt is látjuk, hogy azok az ifjú gazdák, akik élethivatás-szerűen a mezőgazdaságból akarnak élni, és esélyt

JAKAB ISTVÁN MAGOSZ-ELNÖK ÉS SZÓLLÁTH TIBOR, AZ AGRÁRKAMARA HAJDÚ-BIHARI ELNÖKE A KÁRPÁT-MEDENCE ARATÓKOSZORÚJÁVAL. REKORDSZINTEN AZ AGRÁRKIBOCSÁTÁS

kapnak egy saját birtokra, ahol a saját elképzeléseik szerint dolgozhatnak, lényegesen nagyobb tempót tudnak diktálni, több kockázatot vállalnak. Mindezek miatt nagyon fontos a fiatal korosztályt segíteni a gazdaságok átvételében.

– *Pontosan mit takar ez a segítség?*

– Egyrészt kevesebb bürokráciát, másrészt alacsonyabb költségeket. Azt is fontos biztosítani, hogy a földbérletekben ne legyen megszakítás, és hogy a folyamatban lévő pályázatok, hitelek, valamint beruházások ugyancsak közvetlenül átvethetők legyenek. Összefoglalóan: nagyon lényeges a fiatal gazdákkal érzékeltetni, hogy a belépésük az agrár- és élelmiszer-gazdaságba nemzetgazdaságilag is kiemelkedően fontos. Szintén kedvez nekik az Európai Unióban a legméltányosabbnak számító agráradózási rendszerünk, az osztatlan közös földtulajdonok rendezésére vonatkozó törvényünk, valamint a korszerű vízgazdálkodást, öntözésfejlesztést segítő jogszabály.

– *Ezek szerint tehát a haszonbérlet is átadható lesz?*

– Igen, ez szerepel a törvényben, mivel csak így garantálható a kiszámíthatóság, és csak így tudjuk megüzenni az idősebbeknek, hogy bátran adják át a gazdaságot az utánuk jövőknek.

– *A Magosznak országos lefedettségű az ifjúgazda-hálózata. Az itt szerzett tapasztalatok alapján hogy látja, mi kell ahhoz, hogy egy fiatal számára vonzóvá váljon a gazdálát?*

– Mindannyian emlékszünk azokra az időkre, amikor még leszólták, pejoratívnak szánt kifejezésekkel illették a földműveléssel foglalkozó embereket. Számomra azonban a paraszt elnevezés mindig is egy értékrendet, egy tudást, egy tartást hordozott magában, és mostanra szerencsére sokan gondolkodnak ugyanígy. Ez pedig a fiataloknak szintén jó hír. Ők persze ma már egy egészen másfajta mezőgazdaságba csöppennek bele, minden sokkal korszerűbb. Ebből kifolyólag sokkal speciálisabb tudást is igényel a szakma. Egy kombájnban ma több elektronika van, mint egy úrhajóban. Nyugodtan mondhatom: azokra az ifjakra, akik élethivatás-szerűen vállallják a gazdálkodást, az országot megtartó egyik pillérként tekinthetünk, ezért a társadalmi megbecsülésük elengedhetetlen. Az adatok egyébként igencsak

biztatók rájuk nézve, hiszen az első háromnegyed év számai azt mutatják, hogy végre meghaladtuk az agrárkibocsátásban a 3 ezer milliárd forintot, ami hatalmas eredmény. Hozzá kell tenni azt is, hogy az idén január–szeptemberben az agrártermékek exportja nélkül negatív lett volna a nemzetgazdaság külkereskedelmi mérlege.

– *A Magoszban megkezdődött a fiatalítás?*

– A szövetségünk vezetésében az idősebb nemzedék mellett jelen van egy „középgeneráció”, amelynek a tagjai még fiatalon kerültek be a csapatunkba, és

NÉVJEGY

- Mezőgazdász, üzemmérnök, politikus.
- Hajdúbagason született, 1949-ben.
- Egész életében az agráriumban dolgozott, azon belül is elsősorban állattenyésztéssel foglalkozott.
- 1994-től 2001-ig az agrárkamara alelnöke volt.
- 1999 óta vezeti a Magoszt.
- Tizenöt éve parlamenti képviselő, a Fidesz-frakcióban politizál.
- 2010-től az Országgyűlés alelnöke.

az ifjak is érkeznek. Minden megyében megalakultak az ifjúgazda-szervezeteink, amelyek lehetőséget adnak arra, hogy legyen súlya a szavuknak, és hogy a saját kérdéseiket, nehézségeiket egymás közt megvitathassák. Határozott szándékunk, hogy 2022-ben – ha a járványhelyzet lehetővé teszi – megrendezzük az első fiatalgazda-kongresszust, mintegy ezer résztvevővel. Mi természetesen segítünk nekik, de ezt ők szervezik meg, ők beszélnek majd az elvárásaikról.

– *Végezetül, ha címszavakban kellene megfogalmaznia a magyar agrárium előtt álló kihívásokat, mit említene az első helyen?*

– Szerintem a következő öt évben a mezőgazdaságban lényegesen nagyobb változások következnek be, mint az elmúlt húsz-harminc esztendőben. Ez vonatkozik mind az alkalmazott technológiákra, mind az alkalmazott fajtákra, mind pedig a terméshozamokra. Sőt, az állításom bizonyosan igaz lesz a feldolgozóiparra is, mert a XXI. század emberének egészen más típusú élelmiszerre van igénye. Az új fajtákról szólva nem lehet megkerülni a klímaváltozás témáját. Hogy egy példát mondjak: a mediterrán térségből vásárolt gyümölcsfajták esetén egyesek elcsodálkoznak azon, hogy az ültetvényük egy része rendszeresen elfagy. A megoldás az, hogy erre a klímára kell nemesíteni a különböző gyümölcsfajtákat, és akkor lényegesen kisebb lesz a veszteség. Szintén az éghajlatváltozás kérdéséhez tartozik a vízgazdálkodás helyzete. Ezzel kapcsolatban azt kell látni, hogy az évi csapadékmennyiség akár elegendő is lehetne, ám az eső sem térben, sem időben nem egyenletes eloszlásban hullik le. Az idén például bizonyos térségekben szinte alig esett, amit jól mutat az idei kukoricatermés volumene, amely kétmillió tonnával kevesebb az előző évinél. Ezért az országba be- és az innen kifolyó víz mennyiségének az arányát egészséges szinten kell tartani, azaz nem szabad több vizet kibocsátanunk, mint amennyi beérkezik hazánk területére. Minél inkább azt kell szorgalmazni, hogy tartsuk itt a vizet, és legyen lehetőség a felszíni vizek öntözési célú hasznosítására is. A fehérjeprogram megvalósításához ez elengedhetetlen, és ha ez sikerül, akkor nem lesz szükség szójaimportra. Márpedig a szója az elkövetkező esztendőkből a fehérjepótlás meghatározó növénye lesz. A technológia terén a precíziós gazdálkodás, a műholdakról kapott információk időszakosa köszönt be, sőt már most is több helyen ezek mentén tevékenykednek a gazdák. Évekkel ezelőtt elképzelhetetlen volt, hogy egy négyszáz állatból álló tejelőtehenészet feladatait két ember lássa el. A gépességgel viszont ez ma már teljesen bevett. Az állattenyésztésben már megtapasztalt fejlődés pedig rövidesen megjelenik a növénytermesztésben és az élelmiszerfeldolgozó-iparban is.

HELMECZI ZOLTÁN